

Dyrking av økologisk potet i Vestfold

Hovedutfordring er å oppnå tilfredsstillende potetavling innen potettørråten dreper riset. I Vestfold dyrkes mye tidligpotet og tørråtesmitten kommer tidlig de fleste år. Alle dyrkingstekniske tiltak må derfor ha tørråtebekjemping i fokus.

VIKTIGSTE TILTAK OPPSUMMERT:

Rask start:

Sykdomsfrie (inkl. virus) settepoteter, lysgroing gjerne ved relativt lav temperatur (mer apikal dominans og dermed mindre ansett og tidligere avling), tidlig setting, litt stor setteavstand.

God jordoverdekking:

Setting 2-4 cm under flatt land, slutthyping like før riset dekker. Drillene skal ha en omvendt U-form (god bredde i toppen) og med V-form i bunnfåra. Viktig med god jordoverdekking for å hindre sporer å bli vasket ned til knollene.

Dødt ris ved opptak og rask opptørking etter opptak:

Unngå direkte kontakt mellom knoller og grønt ris med tørråtesmitte. Riset bør være helt dødt ved opptak. Etter opptak er det viktig med rask opptørking av knollene slik at smitte ikke etablerer seg i skader som oppstår ved høsting.

Tørråteangrep i Trollåker 20. august 2010, fersk tørråteflekk på over- og underside av blad.

Tips for å lykkes med dyrking av økologisk poteter

Friske settere er alfa og omega

Innkjøp av sertifiserte settere hvert år anbefales. De skal være uten smitte av tørråte og ha lav forekomst av andre sykdommer (svartskurv, fusarium, phoma, stengelrøte m.fl) og ulike virus. Dette er viktig utgangspunkt for å få en jamn åker og god knollstørrelse.

Forspiring av settere

Settepotetene bør helst lysgroes for å spire så raskt som mulig etter setting. Etterstreb korte tykke groer som ikke faller av ved setting. Dette oppnås ved kombinasjon av lav temperatur, høy lysstyrke og RH 95-98 %. Ønsket varmesum er sortsavhengig (avh av spiretreghet) men ca 225 d° er en rettesnor (kun grader over 4°C telles; eks 8 uker ved 8°C). Bruk småkasser eller sekker på stativ og minimum 100-150 lux.

Lysgroing kan gjøres utendørs (trenger ikke å stå i sollys) men NB! unngå frost. Har en ikke muligheter for lysgroing er varmebehandling (ca 15°C) en drøy ukes tid før setting bedre enn ingen forbehandling.

Sorter

Unngå sene sorter og sorter med naturlig rikt ansett. Sorter med kort veksttid oppnår ønsket knollstørrelse tidligere i vekstsesongen, og gir dermed mulighet for større økonomisk utbytte. Sorter som regnes som "tidlig potet" kan også dyrkes for senere opptak og enkelte sorter lagrer relativt godt. Varemottaker må alltid involveres ved sortsvalg. Interessante tidlige sorter for konsum kan være Solist som er meget tidlig (hvit, kokefast), men kanskje heller de litt senere Aksel (rød, mer melen) og Ostara (hvit, kokefast). Begge er relativt sterke mot tørråte på knollene. Folva (hvit, kokefast) og Oleva (rød, melen) er litt senere sorter men litt tidligere enn Troll (rød, melen). De er begge middels svake mot tørråte på knoller.

Valg av areal

Mellom hver gang en dyrker potet på samme skifte bør det gå minst 4 år (og gjerne flere) for å redusere smittepresset av ulike skadegjørere. Potet trives godt på litt leirholdig jord, og dette gir jammere vekstforhold med hensyn på både vanntilgang og ulike næringsstoffer. Hvis en har eng som forgrøde bør den pløyes om høsten for å redusere problemet med grasstuer. Etter langvarig eng kan en få skader av kjølnark i 1-2 år. En nitrogenrik forgrøde (eks. raigras, kløverrik eng) kan gi større problemer med svartskurv.

Jordarbeiding og setting

Setting 2-4 cm under flatt land gir gode muligheter til god jordoverdekking av knollene og mindre risiko for grønne knoller og smitte av tørråte på knollene (nedvasking av sporer). Setting bør foregå så tidlig som mulig etter at jordtemperaturen har passert 6-8 grader og jorda er lagelig for jordarbeiding. Sett med litt høyde på drill og dra ned drillen i ugraskampen og for å få raskest mulig oppspiring. Setteavstand kan godt være ca 30 cm for litt sene sorter.

Gjødsling

Potet gir god avlingsrespons på tilført gjødsel. Sterk nitrogentilgang kan derimot gi for stor risvekst og forsinket knollutvikling. En bør derfor ta hensyn til forventet frigjøring av nitrogen fra jorda (forgrøde, tidligere gjødsling) når en planlegger årets gjødsling. Viktige næringsstoffer til potet utover nitrogen er kalium og magnesium. Pass på med tilstrekkelig kaliumgjødsling på lett jord og etter langvarig eng (indre mørkfarging i knollene). Avling på 2 tonn har et næringsbehov på ca 7-8 kg nitrogen, 1,5 kg fosfor og 12 kg kalium.

Ugrasbekjemping og hypping

Etter setting bør jorda dras ned/ ugrasharves (langfingerharv)/ hyppes opp ca hver uke for å bekjempe frøugras. Utfør arbeidsoperasjonen når ugraset kun har frøblad. Etter at potetene har spirt er det lett hypping som bør dominere ugraskampen. Slutthypping utføres rett før riset dekker og tilstrebe en bred omvendt U-formet drill med god jordoverdekking av knollene.

Vanning

Fra potetriset er 10-15 cm høyt bør en vanne ved nedbørsunderskudd. Jamm vekstskurve gir raskere avling og ønsket knollstørrelse. Etter at tørråte er oppdaget i åkeren bør vanning kun utføres på opptørket ris på dagtid og slik at riset tørker opp igjen før nattedoggen kommer.

Risdreping

Hvis tilfredsstillende knollstørrelse er oppnådd når tørråten kommer inn i åkeren, bør riset knuses raskest mulig. Dette gjør at smittepresset til knollene reduseres. Er derimot knollstørrelsen for liten når tørråten kommer og en har utført god hypping bør en la riset visne ned av seg selv. Dette medfører at det blir tørråtesporer i jorda. Vent med opptak til riset er fullstendig dødt (også stilkene), ta opp i godt vær på opptørka jord og sørg for rask opptørking av knollene etter opptak. Hvis en ser knoller med råte ved opptak bør disse sorteres vekk slik at de ikke kan smitte naboknoller inne på lager.

